

OPERATIIVINEN SOPIMUS 2019

Toimiala: Sivistystoimiala

Palvelualue: Varhaiskasvatus

Sopimuksen tarkoitus:

Tällä operatiivisella sopimuksella kunnallisen suomenkielisen varhaiskasvatuksen palvelualuejohtaja sopii kasvatusta- ja opetuslautakunnan ja kaupunginhallituksen välisen strategisen sopimuksen asettamien tavoitteiden mukaisesta palvelutoiminnan laajuudesta ja resursseista sekä toimista palvelutuotannon kehittämiseksi. Operatiivinen sopimus sisältää palvelualueen keskeiset toiminnalliset tavoitteet ja tavoitteiden toteutumista kuvaavat mittarit.

1 Lähtökohdat

1.1 Kuvaus toiminnasta

Turun Kaupungin suomenkielinen varhaiskasvatus jakaantuu eteläiseen ja pohjoiseen varhaiskasvatusalueeseen. Varhaiskasvatusalueilla on yhteensä 49 päivähoitoyksikköä, jotka koostuvat usean eri varhaiskasvatustoiminnan kokonaisuudesta ja sijaitsevat fyysisesti eri osoitteissa. Turun suomenkielisessä varhaiskasvatuksessa on osapäiväistä sekä kokopäiväistä varhaiskasvatusta päiväkodeissa, ilta- ja ympärivuorokautista varhaiskasvatusta ja esiopetusta sekä täydentävää varhaiskasvatusta joko päiväkotien tai koulujen yhteydessä. Perhepäivähoidossa varhaiskasvatusta järjestetään hoitajan omassa kodissa tapahtuvana perhepäivähoitona ja kolmiperhepäivähoitona. Avoimessa varhaiskasvatuksessa toimii 28 leikkipuistoa eri puolilla kaupunkia, alle koulikäisille suunnattuja kerhoja sekä perhekerhoja myös yhteistyössä seurakuntien ja kolmannen sektorin kanssa. Kerhotoimintaa järjestetään sekä sisätiloissa että ns. ulkoilu- / liikuntakehoina. Avoimien päiväkotien toiminta kuuluu myös muun varhaiskasvatuksen palveluihin. Ruotsin kielen kielikylpytoimintaa ja esiopetusta järjestetään Kerttulin päivähoitoyksikössä ja englannin kielen kielisuihkutoimintaa ja esiopetusta Tuomaansillan päivähoitoyksikössä. Vieraan kielen oppimisen varhaistamiseen liittyvää kielimaistiaistoimintaa on tarjolla useissa eri päiväkodeissa ruotsin, englannin, espanjan, italian ja saksan kielillä. Itäharjun päivähoitoyksikössä toimii ulkopäiväkotiryhmä. Ko. yksikön Viinamäenkadun esiopetus järjestetään osittain ulkotoimintana. Vasaramäen päivähoitoyksikössä esiopetus järjestetään osittaisena ulkotoimintana. Varhaiserityiskasvatuksen ja esiopetuksen palveluina ovat yksittäisille lapsille laaditut erilaiset tukimuodot lähipäiväkodissa tai alueellisissa integroiduissa erityisryhmissä. Eri-tyistä tukea tarvitsevien lasten esiopetus siirtyi kokonaisuudessaan varhaiskasvatuksen palvelualueelle 1.8.2018 alkaen. Varhaiskasvatuksen erityisopettajat tukevat lapsia, henkilökuntaa ja perheitä konsultoimalla sekä osallistumalla varhaiskasvatuksen arjen toimintaan. Varhaiskasvatuksessa annetaan esiopetuksen perusopetukseen valmistavaa opetusta.

1.2 Toimintaympäristön muutostekijät Päivitetään vastaamaan budjettilukuja

1.8.2017 käyttöön otetun uuden varhaiskasvatussuunnitelman kuntakohtainen implementointi ja siihen liittyvä kehittäminen on edelleen keskeinen varhaiskasvatuksen sisältöä ja laatua ohjaava tekijä sopimuskaudella. Uuden varhaiskasvatussuunnitelman käyttöönoton ja Kansallisen koulutuksen arviointikeskuksen antaman ohjeistuksen myötä varhaiskasvatuksen laatukäsikirja tullaan päivittämään ajan tasalle.

Uusi varhaiskasvatustalaki astui voimaan 1.9.2018. Merkittävimmät muutokset uudessa laissa ovat valtakunnallisen varhaiskasvatuksen tietovarannon VARDAn käyttöön otto sekä lapsiryhmien henkilökunnan ja päiväkodin johtajien pätevyysvaatimusten sekä henkilöstörakenteen muutos. Kumpikin lain kohta sisältää siirtymäsäännöksiä. Kuntien on kuitenkin käytännössä reagoitava säädettyihin muutoksiin välittömästi. Tietovarannon kohdalla tämä tarkoittaa järjestelmistä saatavien tietojen muokkaamista lain mukaiseksi. Henkilöstörakenteen muutos tulee huomioida rekrytoinnissa välittömästi, jotta rakenteet ovat lain mukaiset vuoteen 2030 mennessä. Henkilöstörakenteen muutos tulee vaikuttamaan merkittävästi kuntien henkilöstökustannusten lisääntymiseen ja vaikutuksia tulee olemaan jo vuoden 2019 aikana.

Turkulaisten lasten määrä on väestöennusteiden mukaisesti vähenemässä hieman vuoden 2018 tilanteesta. 5-vuotiaiden osittaisen maksuttomuuden vaikutus 5-vuotiaiden osallistumisasteen lisääntymiseen sekä nuorempien ikäluokkien keskimäärin yhdellä prosenttiyksiköllä tapahtuva osallistumisasteen lisääntyminen laskeaan vaikuttavan kokonaisuuteen ikäluokkien vähenemistä kumoavasti.

Kunnallisessa suomenkielisessä varhaiskasvatuksessa on vuonna 2019 valmistumassa uusia päiväkotihankkeita seuraavasti: Kastun päiväkotia 1.1.2019, Yli-Maarian päiväkotia 1.1.2019, Tallimäen päiväkotia 1.8.2019 ja Viinamäen päiväkotia 1.10.2019. Viinamäen päiväkotia on vanhaa päiväkotia korvaava hanke, eikä tuota lisäpaikkoja. Tallimäen päiväkodin myötä saadaan vuonna 2019 käyttöön 21 lisäpaikkaa. Tallimäkeen rakentuvan toisen lisäryhmän vaativaa henkilöstöä ei budjetoida vuodelle 2019, vaan paikat suunnitellaan otettavan käyttöön vuoden 2020 alusta lukien. Kastun päiväkotia korvaa jo vuosia sitten käytöstä poistettuja Raunistulan ja Paltankadun päiväkoteja. Kastun päiväkodin paikoista suunniteltiin kolme ryhmää paikkaamaan vuorohoidon suurta paikkapulaa. Vuorohoidon kysynnän edelleen kasvaessa vuorohoitopaikkoja tullaan lisäämään suunnitellusta. Ns. tavallisia varhaiskasvatuspaikkoja jää maksimissaan kolmen lapsiryhmän verran. Yli-Maarian päiväkodin myötä kaupungin pohjoisosaan saadaan n. 60 lisäpaikkaa.

Uusien kiinteistöjen valmistuessa suomenkielisessä varhaiskasvatuksessa ollaan luopumassa syksystä 2019 alkaen Pitkätalonkadun, Lanatien ja Mäntymäen Päiväpirtin kiinteistöistä sekä vuorohoitoryhmän toiminnasta Haritun päivähoitoyksikössä. Varhaiskasvatuspaikat vähenevät edellisen myötä n. 90 paikkaa. Lisäksi vuonna 2019 aloitettavaksi suunniteltuja ulkoryhmiä Syvälahdessa ja Nättinummessa ei tulla toistaiseksi toteuttamaan.

Lisäksi kasvatus- ja opetuslautakunnalle tullaan syyskuussa 2018 esittämään Ruiskatu 8:aan sijoitettavan 5-ryhmäisen tilaelementtipäiväkodin perustamista vuoden 2019 aikana.

Kokonaisuudessaan vuositasolla kunnallisen suomenkielisen varhaiskasvatuksen päiväkotipaikat lisääntyvät maksimissaan noin 150 paikkaa, josta Ruiskatu 8:n osuus on n. 100 paikkaa. Perhepäivähoidon lapsimäärissä arvioidaan lievää laskua. Uusien päiväkotien käyttöön otolla on merkittävä vaikutus henkilöstö- ja käyttötalousmenoihin sekä asiakasmaksutulojen kertymään.

Turku on mukana 1.8.2018 – 31.7.2019 toteutettavassa 5-vuotiaiden maksuttoman 20 tunnin varhaiskasvatuksen kokeilussa. Valtion avustuksella tuettavan kokeilun tavoitteena on selvittää, miten maksuttomuus vaikuttaa 5-vuotiaiden lasten ja perheen nuorimpien lasten varhaiskasvatuksen osallistumisasteeseen, selvittää maksuttoman varhaiskasvatuksen kustannusvaikutuksia, edistää vanhempien työllistymistä, selvittää 5-vuotiaiden varhaiskasvatuksen toteutustapaa ja pedagogiikan kehittämistarpeita sekä kehittää varhaiskasvatuksen palveluohjausta. Turussa tavoitteena on saada kaikki 5-vuotiaat palveluiden piiriin. Tämä tarkoittaisi kokeiluaikana noin 220 lapsen lisäystä palveluissa. Kokeilun aiheuttaman asiakasmaksukertymän vähenemän suomen- ja ruotsinkielisessä varhaiskasvatuksessa on arvioitu olevan 491 321 €. Opetus- ja kulttuuriministeriöltä saatu avustus on 98 264 €.

Palvelujen tarvetta kuvaavat tunnusluvut	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022
0-6 – vuotiaiden määrä (vuoden lopussa)	11 957	12 050	12 200	12 350	11 875	11 840	11 867	11 852	11 907
Päiväkodit	4 904	4 884	4 825	4 813	5 050	5 500	5 570	5 600	5 650

Esiopetus	1 220	1 215	1 221	1 184	1 150	1 210	1 280	1 330	1 350
Esiopetuksen valmistava opetus	0	49	89	70	82	120	120	120	120
Perhepäivähoito	283	236	208	200	200	190	180	170	150
Muu varhaiskasvatus / kerhot	97	102	121	121	140	140	140	140	140
Muu varhaiskasvatus / puistot	443	436	433	387	300	290	290	280	280
Muu varhaiskasvatus / lasten käyntikerrat avoimessa päiväkotitoiminnassa	ei tietoa	667	801	1 105	1 330	1 350	1 350	1 350	1 350

1.3 Toiminnan kehittämissuunnitelma ja strategiset painopisteet

Kuntakohtaisen varhaiskasvatussuunnitelman implementointi ja siihen liittyvän johtamis- ja toimintakulttuurin kehittäminen ovat keskeisiä varhaiskasvatuksen sisältöä ja laatua ohjaavia tekijöitä sopimuskaudella. Laatuksikirja tullaan päivittämään lain ja ohjaavien asiakirjojen edellyttämällä tavalla.

Vuorohoidon tarve on kasvanut voimakkaasti viime vuosina. Palvelujen piirissä oli vuonna 2014 333 lasta, vuonna 2015 337 lasta, vuonna 2016 406 lasta ja vuonna 2017 522 lasta. Maaliskuussa 2018 otetun raportin mukaan vuorohoidon piirissä oli jo 607 lasta. Yhteiskunnallisen tilanteen odotetaan edelleen vaikuttavan ko. palvelujen tarpeen lisääntymiseen.

2 Taloudelliset tavoitteet

2.1 Määrärahat

1.000 €	TOT 2017	TA 2018	TA 2019
Tulot	6 840	5 401	
Menot	62 428	63 638	
Netto	-55 588	- 58 237	
Muutos-%		4.77 %	

3 Resurssien käyttö

3.1 Työvoiman käyttö

	TOT 2017	TA 2018	TA 2019
Htv		1 333	
Palkat ja palkkiot	38 469 401	38 689 040	
Sijaistus %		39,0%	36,0%
Sairauspoissaolo%		5,0%	5,0%

3.2 Tilojen ja alueiden käyttö

	TOT 2017	TA 2018	TA 2019
Tilat yhteensä (m ²)		53 956	
Sisäisen vuokran perusteena olevat tilat (m ²)		53 956	
Muut tilat (m)			
Alueet yhteensä (ha)			
Sisäinen vuokra yhteensä (€)		8 828 870	
Lisätietoja:			

4 Toiminnalliset tavoitteet

4.1 Operatiiviset tavoitteet

Strategisesta sopimuksesta johdetut

Strategisen sopimuksen tavoite (viite)	Strategisen linjauksen tunnus/ alataavoite	Palvelualueen tavoite	TA 2019 mittari	Mittarin seuranta- väli	Vastuuyksikkö
2.2.4 Kansainvälisyyden edellytykset turvataan tukemalla asukkaiden ja	Kaupunki tarjoaa omilla oppilaitoksissaan laajan kielivalikoiman	Oman äidinkielen (suomen kieli) hallinta on vieraan kielen oppimisen edellytys. Varhaiskasvatussuunnitelman oppimisalueista nostetaan painopisteeksi kielten rikas maailma.	Yksiköissä osoitetaan pedagogisen doku-	Neljännesvuosi-seuranta	Ryhmiä lastentarhanopettajat ja yksiköiden lähijohtajat

henkilöstön valmiuksia toimia kulttuurien välisessä vuorovaikutuksessa		Henkilökunnan osallistuminen Loikka-hankkeeseen (yhteistyö Turun, Jyväskylän ja Helsingin yliopistojen kanssa) edesauttaa vuorovaikutustaitojen kehittymistä ja lisää henkilöstön osaamista.	mentoinnin avulla painopistealueen monipuolinen toiminta. Päivittäiset lukuhetket toteutuvat varhaiskasvatuksessa. Vanhempia ohjataan vasukeskusteluissa ja vanhempainilloissa lukuhetkien toteuttamiseen kotona.		
2.2.4 Kansainvälisyyden edellytykset turvataan tukemalla asukkaiden ja henkilöstön valmiuksia toimia kulttuurien välisessä vuorovaikutuksessa	Kaupunki tarjoaa omissa oppilaitoksissaan laajan kielivalikoiman	Varhaiskasvatus osallistuu Kielitietoisesti koulussa –hankkeeseen (KieKo2). Kuudessa päiväkodissa tarjoillaan kokemuksia vieraiden kielen varhentaamisesta varhaiskasvatuksen menetelmin. Tarjolla olevat kielet ovat: ruotsi, englanti, espanja, saksa ja italia. Tavoitteena on hankkeen aikana vakiinnuttaa kielikerhojen toiminta osaksi ko. yksiköiden perustoimintaa.	Hankkeyksiköiden arvio hankkeen toteutumisesta ja ko. yksikön suunnitelma toiminnan jatkamisesta.	kesä- & joulukuu 2019	Kerttulin, Rahjopolun, Kuuvuoren, Paattisten, Syvälahden ja Kukolan päiväkotien kielikerhojen vetäjät ja pkj:t
2.2.5 Varhaiskasvatuksen palvelujen asiakaslähtöisyyttä kasvatetaan laajentamalla yhteistyötä muiden toimijoiden kanssa	Kaupunki huolehtii päivähoitotarjonnan kattavuudesta ja varhaiskasvatuksen laadusta	Turun varhaiskasvatuksen laatukäsikirja päivitetään kansallisen arviointikeskuksen (Karvi) ohjeistuksen mukaisesti.	Laatukäsikirjan päivittämisen valmistuminen	kesä- & joulukuu 2019	Varhaiskasvatuksen hallinto
2.2.5 Varhaiskasvatuksen palvelujen asiakaslähtöisyyttä kasvatetaan laajentamalla yhteistyötä muiden toimijoiden kanssa	Kaupunki huolehtii päivähoitotarjonnan kattavuudesta ja varhaiskasvatuksen laadusta	Lasten fyysinen aktiivisuus lisääntyy Kehittävän palautteen arvioinnilla mitattuna.	Toimenpiteet tavoitteiden saavuttamiseksi on kirjattu jokaisen yksikön kehittämissuunnitelmissa. Fyysinen aktiivisuus nousee varhaiskasvatuksessa 2 tuntiin, nousu vähintään 50%.	kesä- & joulukuu 2019	Kaikki päivähoitoyksiköt
2.2.5 Varhaiskasvatuksen palvelujen asiakaslähtöisyyttä kasvatetaan laajentamalla yhteistyötä muiden toimijoiden kanssa	Kaupunki huolehtii päivähoitotarjonnan kattavuudesta ja varhaiskasvatuksen laadusta	Lasten osallisuus ja sitoutuneisuus toimintaan lisääntyvät Kehittävän palautteen arvioinnilla mitattuna	Toimenpiteet tavoitteiden saavuttamiseksi on kirjattu jokaisen yksikön kehittämissuunnitelmissa. Jatkuvia intensiivisiä hetkiä ja kestävästi intensiivistä toimintaa	kesä- & joulukuu 2019	Kaikki päivähoitoyksiköt

			esiintyy 72 %:ssa havainnoinneista, joista 25 % liittyy ulkoilussa, vapaassa ja tuetussa leikissä lasten toiminnallisuuteen.		
Lisätietoja:					

Muut

Tavoitteen peruste (=mistä tavoite on johdettu, esim. ohjelma tai normi)	Palvelualueen tavoite	TA 2019 mittari	Mittarin seuranta-väli	Vastuuyksikkö

4.2 Projektit

Strateginen hanke	Projekti	Vaihe	Alku (P3)	Loppu P6	Strategiakytös
	Tallinmäen päiväkodin oppimisympäristöjen kehittäminen	V4 Projektin toteutus (Toteutusvaihe)	28.6.2017	31.12.2019	2.2.1 Henkilöstön osaaminen pidetään kehityksen kärjessä systemaattisella osaamisen johtamisella ja laajaan verkostoitumiseen kannustamalla
Sito/Organisaation toimintakyvyn kehittäminen	Varhaiskasvatuksen Pri-mus- kehittäminen	P4 Projektin toteutus (To-teutusvaihe)	14.12.2016	2.1.2020	3.2.3 Digitaalisia palveluja kehitetään laajalla ja avoimella yhteistyöllä
Digitaalisten palvelujen kehittäminen (Dipake)	Tulevaisuuden älykkäät oppimisympäristöt	P4 Projektin toteutus (To-teutusvaihe)	1.9.2017	30.4.2020	2.2.2 Turun seudulla monipuoliset sivistyspalvelut saadaan esteettömästi kaikkien ulottuville hyödyntämällä uuden teknologian tarjoamia mahdollisuuksia ja

					alueellista yhteistyötä 2.2.2. Uusien digitaalisten toimintaympäristöjen omaksuminen
Sito/Tieto- ja viestintäteknologian opetus- ja ohjauksen käytön kehittäminen	Varhaiskasvatuksen Opeka	P4 Projektin toteutus (Toteutusvaihe)			2.2.1 Henkilöstön osaaminen pidetään kehityksen kärjessä systemaattisella osaamisen johtamisella ja laajaan verkostoitumiseen kannustamalla 3.2.3 Digitaalisia palveluja kehitetään laajalla ja avoimella yhteistyöllä
Sito/Tieto- ja viestintäteknologian opetus- ja ohjauksen käytön kehittäminen	Varhaiskasvatuksen oppimisympäristöt uutta pedagogiikkaa tukeviksi	P4 Projektin toteutus (Toteutusvaihe)	5.6.2018	30.6.2020	2.2.1 Henkilöstön osaaminen pidetään kehityksen kärjessä systemaattisella osaamisen johtamisella ja laajaan verkostoitumiseen kannustamalla 2.2.2 Uusien digitaalisten toimintaympäristöjen omaksuminen.
	Lapsilähtöinen pedagogiikka	V4 Projektin toteutus (Toteutusvaihe)			2.2.5 Varhaiskasvatuksen palvelujen asiakaslähtöisyyttä kasvatetaan laajentamalla yhteistyötä muiden toimijoiden kanssa
	Suomi-Viro -verkosto lapsilähtöisen pedagogiikan kehittämiseksi	V4 Projektin toteutus (Toteutusvaihe)			
Sito/Organisaation toimintakyvyn kehittäminen	Tietovarasto/ varhaiskasvatuksen asiakaspalvelukysely	V4 Projektin toteutus (Toteutusvaihe)	31.1.2018		3.2.4 Parempaa johtamista ja päätöksentekoa tuetaan tiedonhallintaa parantamalla
Yhteensä Hankkeet tullaan kirjoittamaan vielä sopimuksen "sisään" ja tavoitteisiin.					

5 Henkilöstön hyvinvointi ja työelämän laatu

5.1 Kaupungin yhteiset tavoitteet

Henkilöstöohjelman painopistealue	Toimialan tavoite TA 2019	Palvelualueen tavoite TA 2019
Työyhteisötaidot tukevat tavoitteiden saavuttamista	<p>1.A.1. Työyhteisötaidot Auttaminen ja huomaavaisuus (K10) Ajan tasalla pito ja tiedon jakaminen (välikysely)</p> <p>1.A.2. Työyhteisö</p> <ul style="list-style-type: none"> Työpaikan ilmapiiri (K10) Arvostus työhöni (Välikysely) Luottamus työkavereihin (Välikysely) <p>1.A.3. Työyhteisön tuki esimiestyölle Työyhteisön tuki esimiestyölle (K10/Välikysely)</p>	Painopistealueen alatavoitteiden mittariarvoja tarkastellaan ja verrataan edellisen mittauksen tuloksiin. Tavoitteena on työyhteisöiden positiivinen kehitys. Työyhteisötasolla valitaan 1-3 kehittämiskohdetta, jotka kirjataan Esimiehen tueksi -lomakkeelle.

Työ on turvallista ja terveellistä – henkisesti ja fyysisesti	<p>2.A.1. Henkilömäärä, jolla ei poissaoloja terveydellisistä syistä (vakituiset)</p> <p>2.B.1. Kuinka monta vaarat ja haitat – arvioita / riskiarvioita on tallennettu</p> <p>2.C.1. Työpaineiden ja hallinnan suhde</p> <ul style="list-style-type: none"> • Työpaineita paljon, hallintaa vähän (K10) • Työmäärän lisääntyminen (Välikysely) <p>2.D.1. Asiakasväkivallan kokemus</p> <ul style="list-style-type: none"> • Henkinen väkivalta (K10/Välikysely) <p>Fyysinen väkivalta tai sen uhka (K10/Välikysely)</p>	Painopistealueen alatavoitteiden mittariarvoja tarkastellaan ja verrataan edellisen mittauksen tuloksiin. Tavoitteena on tavoiteosoiden positiivinen kehitys. Työyhteisötasolla valitaan 1-3 kehittämiskohdetta, jotka kirjataan Esimiehen tueksi –lomakkeelle.
Perustehtävä on mielekäs ja merkityksellinen	<p>3.A.1. Kokemus työn mielekkyydestä ja merkityksellisyydestä</p> <ul style="list-style-type: none"> • Koen työni mielekkääksi (K10/Välikysely) <p>Koen tekeväni merkityksellistä työtä (K10/Välikysely)</p>	Painopistealueen alatavoitteiden mittariarvoja tarkastellaan ja verrataan edellisen mittauksen tuloksiin. Tavoitteena on tavoiteosoiden positiivinen kehitys. Työyhteisötasolla valitaan 1-3 kehittämiskohdetta, jotka kirjataan Esimiehen tueksi –lomakkeelle.
Lisätietoja:		

5.2 Toimialoitain/palvelualueittain seurattavat (taulukko poistetaan, mikäli toimialalla ei ole Kunta 10 –palvelualuekohtaista seurantaa)

Kunta 10- mittarit	TOT 2016	TA2018	TA 2019
Työnantajan suositteleminen (suosittelee %)	82,1	83,0	83,5
Päätöksenteon oikeudenmukaisuus	3,3	3,4	3,5
Kehityskeskustelujen käyminen (kyllä %)	69,27	80	90
Työpaikan ilmapiiri	3,95	3,98	3,99
Lisätietoja:			

6 Tunnusluvut

6.1 Tavoitteelliset tunnusluvut

Tunnusluku	Tyyppi	TOT 2016	TOT 2017	TA 2018	Arvio TOT 2018	TOT 2019	Seuranta-väli
------------	--------	----------	----------	---------	----------------	----------	---------------

Kunnallisen päiväkotihoidon hinta Kuusikkovertailussa €/ laskennallinen lapsi	T/T	10 782	10 393	Tuottavuus paranee	10 100	Tuottavuus paranee	Vuosittain kesäkuussa / elokuussa Kuusikkovertailun valmistuttua

Tunnusluvun tyyppi:

V= Volyymi

L/V=Laatu/vaikuttavuus

S/P=Saatavuus/peittävyys

T/T=Tuottavuus/taloudellisuus